

Οι φιλοκαλικοί Πατέρες ως μεγάλοι παιδαγωγοί καλλιέργησαν τον “καλόν κ’ αγαθόν” πολίτη της Εκκλησίας

Ορθοδοξία / Ποιμαντική

Γεώργιος Κουννούσης, Δρ. Θεολογίας, Κοινωνιολόγος

Οι νηπτικοί Πατέρες εφαρμόζοντας την ησυχία και την άσκηση ως δεύτερή τους φύση, γνωρίζουν ότι δεν πρέπει οι άνθρωποι να επαίρονται για τις γνώσεις τους, ούτε να επιδεικνύουν τη μόρφωσή τους, γιατί τις πλείστες φορές η ημιμάθεια και η πλεονεξία τους πάντα θα τους προδίδει. Αυτό παθαίνουν όσοι επιχειρούν να διδάξουν άλλους με όσα έχουν ακούσει μόνο, χωρίς να εντρυφήσουν πραγματικά στη γνώση και φυσικά δεν ολοκληρώνουν την προσπάθειά τους, επειδή δεν μιλούν από προσωπική εμπειρία. Όταν οι μαθητές καταλάβουν τους δασκάλους εκείνους ότι δεν ανταποκρίνονται τα λόγια στις πράξεις τους ή ακόμη ότι αυτά που λένε είναι αντίθετα από το θέμα που έχουν να διδάξουν, τότε αυτοί ομολογούν την άγνοιά τους, καθώς κινδυνεύουν από τα λόγια που είπαν [32]. Γι' αυτό και οι Πατέρες της Φιλοκαλίας επιστούν την προσοχή σε όλους μας, λέγοντας ότι πρέπει να προσέξουμε ποιους ακούμε να μιλούν. Γιατί, κατά τον Άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο, οι άνθρωποι

θεωρούν διδακτικό και πνευματικό, τον φλύαρο και επιδεικτικό, ενώ τον σιωπηλό που αποφεύγει με προσοχή την αργολογία, τον λένε αγροίκο και αμίλητο [33].

Έχοντας όλα αυτά κατά νου, οι θεωρητικοί του νοός της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, προχωρούν στην ανάλυση της χριστιανικής πίστewς, η οποία μαθαίνεται με την γνώση των γραμμάτων, θύραθεν και χριστιανικών, καθώς και με την εμβάθυνση μέσω της καθάρσεως και του φωτισμού στην πνευματική θεωρία του ακτίστου φωτός. Έτσι διδάσκουν ότι, κατά τους σοφούς της εποχής τους, γίνεται διάκριση μεταξύ τριών κατηγοριών παιδαγωγών: του ρήτορα [34], του φιλοσόφου [35] και του γραμματέα [36]. Παρόλα αυτά θα πρέπει όσοι εντάσσονται και στις τρεις κατηγορίες των παιδαγωγών να είναι γνώστες, τόσο της θύραθεν γνώσεως, όσο και της πνευματικής θεωρίας της Εκκλησίας για την προκοπή των μαθητών τους [37]. Συνοψίζοντας τις τρεις κατηγορίες παιδαγωγών αναφέρουν ότι, γραμματέας ονομάζεται κάθε πρακτικός ασκητής που ασχολείται ακόμη με τις πράξεις σωματικώς· ρήτορας θείος είναι εκείνος που στέκεται κατά φύση ανάμεσα στις γνώσεις και τους λόγους των όντων και τα αποδεικνύει όλα, φωτιζόμενος από το Άγιο Πνεύμα· φιλόσοφος αληθινός, είναι εκείνος που αισθάνεται μέσα του την υπερφυσική ένωση με το Θεό, με τρόπο συνειδητό και άμεσο [38]. Και οι τρεις κατηγορίες είναι δηλαδή θεόπτες του ακτίστου φωτός της Τριαδικής Θεότητας και μέσω της δικής τους εμπειρίας γίνονται οι φωτισμένοι παιδαγωγοί των υπολοίπων μελών του σώματος της Εκκλησίας του Χριστού. Η μέριμνα, επομένως, για τη φυσική και πνευματική ανέλιξη του ποιμνίου της

Εκκλησίας διαλαμβάνει καίριο και σημαντικό ρόλο στα κείμενα των νηπτικών Πατέρων.

«Οι νηπτικοί Πατέρες μας εισάγουν σε έναν πνευματικό λειμώνα. Ευώδη άνθη του λειμώνα αυτού είναι η ησυχία, η μετάνοια, η κατά Θεόν σχολή, το κατά Θεόν πένθος, η χαρμολύπη, ο αγνός φόβος, η αδιάλειπτη και έμπονη προσευχή, η καθαρή καρδιά και ο φωτισμένος νους. Κεντρική θέση κατέχει η νήψη. Η νήψη ως συνεχής εγρήγορση και καθολική επαγρύπνηση αποτελεί τη βάση της πνευματικής ζωής» [39]. Παράλληλα, όμως, οι φιλοκαλικοί Πατέρες έχοντας το βλέμμα στον ουρανό και στο Θεό και τη σκέψη τους συνεχώς στις Αγίες Γραφές, μέσα από τα κείμενά τους έγιναν οι μεγαλύτεροι παιδαγωγοί της Ορθόδοξης χριστιανικής πίστης και καλλιέργησαν έτσι τον “καλόν κ’ αγαθόν” πολίτη της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Χωρίς να ξεχνούν, βέβαια, να στρέφονται ευχαριστιακά προς τον Τριαδικό Θεό και να Τον δοξολογούν λέγοντας: «γιατί αλήθεια, είναι μακάριος ο άνθρωπος που θα τον παιδαγωγήσεις, Κύριε, και θα τον διδάξεις με το νόμο Σου. Γιατί αληθινά σοφός είναι εκείνος που φτάνει στην πίστη με την παιδαγωγία και διδάσκεται τα απόρρητα του Θεού με τη διδασκαλία του Πνεύματος» [40].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

- 32. Όσιος Νείλος ο Ασκητής, «Λόγος Ασκητικός», Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, ο.π., σελ. 181. Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Α΄, 19985, ο.π., σελ. 255.**
- 33. Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, «154 πρακτικά και θεολογικά κεφάλαια, κεφ. 71», Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, ο.π., σελ. 765. Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Δ΄, 19973, ο.π., σελ. 26.**
- 34. Άγιος Γρηγόριος ο Σιναιτης, «137 ωφέλιμα κεφάλαια, κεφ. 127», Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, ο.π., σελ. 901-902. Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Δ΄, 19973, ο.π., σελ. 205.**
- 35. Άγιος Γρηγόριος ο Σιναιτης, «137 ωφέλιμα κεφάλαια, κεφ. 127», Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, ο.π., σελ. 901-902. Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Δ΄, 19973, ο.π., σελ. 206.**
- 36. Άγιος Γρηγόριος ο Σιναίτης, «137 ωφέλιμα κεφάλαια, κεφ. 127», Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, ο.π., σελ. 901-902. Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Δ΄, 19973, ο.π., σελ. 206-207.**
- 37. Άγιος Γρηγόριος ο Σιναιτης, «137 ωφέλιμα κεφάλαια, κεφ. 127»,**

- Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, ο.π., σελ. 901-902´ Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Δ´, 19973, ο.π., σελ. 207.
38. Άγιος Γρηγόριος ο Σιναιτης, «137 ωφέλιμα κεφάλαια, κεφ. 127», Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, ο.π., σελ. 901-902´ Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Δ´, 19973, ο.π., σελ. 207.
39. πρωτ. Βασίλειου Καλλιακμάνη, «Το Φως της Φιλοκαλίας», ο.π., σελ. 91.
40. Άγιος Κάλλιστος Αγγελικούδης, «Περί της ενώσεως με το Θεό», στο: Γ. Γαλίτη (εκδ.), Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τόμος Ε´, 19932, ο.π., σελ. 265.

<http://bit.ly/2Dzeyn9>